

گزارش خبرنگار اعزامی جام جم از مناطق سیل زده جنوب

سیل در بُستان

📍 تابلوی سبزنگ می گوید، ۴۰۰ کیلومتر دیگر به نجف می رسیدم. ماشین می راند به همان سمت. از یک جایی به بعد، زمین های کشاورزی محو می شوند و به جای آن آب می نشیند توی دشت. جاده درست وسط آب راه باز کرده است. دو طرف جاده آب است. جاده آسفالت ه خاک خشک از میان آب سرک کشیده و بالا آمده است. بیشتر شبیه به رویاست تا واقعیت، انگار یکی از رویاهای کودکی رنگ واقعیت به خود گرفته است. اینجا جاده بستان به هویزه است. از یک جایی به بعد، جاده هم در آب فرو می رود. عمق آب در بخش هایی به دو متر هم می رسد. حالا ماشین درون آب می راند و آب به اطراف می پاشد. جمعیت زیاد است. با این که سرعت آب زیاد است، اما ماشین ها کنار زده اند. همه خانوادگی آمده اند برای تفریح، بچه ها لخت شده اند و خوش خوشک در آب لیز می خورند. پدرها هم سطل آب به دست، ماشین شان را می شویند. مادرها بساط چای زغالی راه انداخته و بعضی خلاقیت به خرج داده اند و در حال ماهیگیری هستند. اینجا بستان است. بستانی که زیر آب رفته است. خانواده ها اما سیل را به بازی گرفته اند.

گوشه ای از جاده که خشک مانده، اسکله درست کرده اند. قایق ها منتظر مسافرنند. محمد با صورت آفتاب سوخته با پسرش، مهدی که تنها هفت سال دارد، توی قایق کار می کند. تمام زمین های کشاورزی زیر آب رفته است. زمین احمد هم یکی از آنهاست. محدوده زمین را نشان می دهد و می گوید: «دو سه متر زیر اینجا، گندم های من است.» محمد آه نمی کشد، دندان هایش را نشان می دهد و در دل آب می راند و به مهدی فوت و فن قایق سواری یاد می دهد: «نوک چوب را کمی کج کن... حالا شد. بلند شو... وسط بایست. تعادلت را حفظ کن.» محمد به پسرش لبخند می زند و نگاه امیدوارش را به آب می دوزد. نوک درخت ها از توی آب بیرون زده اند، انگار کار پدی کرده باشند، سرک می کشند. آن طرف تر جاده است. جاده آسفالت ه ای که آب آن را پوشانده، حالا با قایق از روی جاده عبور می کنیم. تابلوی سبزنگ، جذابه را نشان می دهد، آن طرف چراغ راهنمایی رانندگی و آن طرف تر تابلو می گوید که فقط ۴۷۰ کیلومتر تا کرپلا فاصله داریم. ما خلاف جهت می رانیم، چراغ راهنما را دور می زنیم و به طرف روستایی که حالا زیر آب است می رویم. راه ارتباطی با روستا قطع است، قایق تنها راه رسیدن به آنجاست. مردم در ساحل ایستاده اند تا کسی به آنها غذا برساند. روستای سیدعباس محاصره شده است. یک قایق آذوقه برای مردم آورده اند. از قایق که پیاده می شوم، پیرمردی با فارسی دست و پا شکسته به استقبال می آید. دست هایش را بالا می گیرد و می گوید: «سبل همه زندگی ام را نابود کرد.» اسمش احمد است. سرش را با چغیه پوشانده است. احمد می گوید: «من برای کشاورزی وام گرفته بودم. حالا ولی زمینم هم خراب شده است.» احمد نمی گوید که دولت وام را به او ببخشد، او تنها کمی وقت می خواهد. می وقتی دست و بالش باز شد، اقساطش را بدهد. احمد یک چیز دیگر هم می گوید: «سدسازی آب سد را باز کرده روی زمین های ما... وگرنه سیل کجا بود؟» این حرف همه کشاورزانی است که تمام زمین هایشان به زیر آب رفته است. همه همان طور که از سپاه، ارتش، بسیج، هلال احمر و گروه های جهادی راضی اند، از دولتی ها ناراضی. شایعه باز کردن آب سد ها در بین مردم، در تمام مناطقی که آب گرفتگی دارد، حرف اول است.

صدخانه سدها

سازمان آب و برق استان خوزستان جایی در مرکز شهر اهواز است. مرکز مونیترینگ سدها قلب تپنده مدیریت آب پشت سدها اما در آخرین طبقه ساختمان، در طبقه پنجم است. صفحه مانیتورینگ، حجم آب ۱۱ سد، میزان حجم ورود و خروج آب، حجم آب رودخانه ها، اتصالات رودها و تالاب ها را نشان می دهد. ظرفیت شش سد از ۱۱ سد، پر است. کارون ۳، شهید عباسپور، کرخه، سیمره، کوثر و جره سدهایی هستند که طبق نقشه، تقریبا ظرفیت شان پر شده است. طبق آمار ۸۰۰۰ مترمکعب بر ثانیه پیک لحظه ای ورود آب به پشت همه سدهای استان است. طبق همین آمار، آوردن آب سالانی خوزستان به طور متوسط، ۲۷۰ تا ۲۹۲ میلیارد مترمکعب است. امسال اما در شش ماه اول، این میزان به اندازه ۲۸ میلیارد مترمکعب است. پیش بینی کارشناسان برای سال آبی، بیش از ۵۸ میلیارد مترمکعب آب است. اینها همه درحالی است که میزان ظرفیت حجم سالانه سدها به اندازه ۳۷/۳ میلیارد مترمکعب است. حال این که در مدت زمان کوتاهی، با بارش های شدید به اندازه ۱۱ میلیارد مترمکعب آب در پشت سدهای استان جمع شده است. اینها همه آمار و ارقام آب های پشت سدها است. برای مردم که زمین کشاورزی و دام تمام دارایی اش، نابود شده اما آمار شاید چندان هم مهم نباشد. برای او مدیریت آبی مهم است.

۶ میلیارد مترمکعب آب سدها را کنترل کردیم

داریوش بهارلویی، مدیر دفتر برنامه ریزی منابع آب سازمان آب و برق استان خوزستان است. او با اشاره به این که در سیل امسال، تمام مناطق آبخیزداری استان لیریز از آب شدند و در خطر سیل بودند، می گوید: «سعی کردیم که آب پشت سدها را مدیریت کنیم.» او توضیح می دهد، حدود ۲۴۰۰ تا ۲۵۰۰ میلیون مترمکعب آب را که میزان خروج حداکثری است، روزانه از سد تخلیه می کنند. از نظر بهارلویی تخلیه آب ها در مناطق تنها راه بوده است. هرچند او معتقد است توپولوژی، نقشه هیدرولوژی و حجم آب رودخانه ها در مناطق حمیدیه، ملاتانی و سوسنگرد، باعث شده است تا آب به این مناطق برود. او عنوان می کند، حجم سیلاب خیلی بیشتر از حجم آب پشت سدها بوده و به خاطر همین هم تصمیم مدیریت بحران بر این بوده است که با آب پشت سدها به این شکل برخورد شود اما موضوع اینجاست که حجم آب رودخانه ها و حجم سدها با هم هماهنگ نیست و این مشکلات را برای مدیریت آب ایجاد کرده است. برگشت آب از تالاب هورالعظیم و شکستن سدبندها توسط مردم و انحراف آب، پیش بینی ها برای مدیریت آب را دچار اختلال کرده است. بهارلویی می گوید که جز راه سازی حجمی از آب چاره دیگری نداشته اند. او می گوید: «تاب آوری سدها و حجم خروجی آب با هم متفاوت است.» سد کرخه به اندازه ۸۹۰ میلیون مترمکعب بیشتر تاب آوری نداشته است. همه اینها تصمیمات و مدیریت آب را دچار اختلال کرده است. تا همین نقطه هم به اندازه شش میلیارد مترمکعب آب پشت سدها کنترل شده است. بهارلویی می گوید که برای اواخر فروردین ماه هم حجم خالی پشت سدها را برنامه ریزی کرده اند تا استان دچار مشکل نشود. در نقشه، تعداد رودخانه هایی که از منطقه حمیدیه و سوسنگرد می گذرد زیاد است؛ رودخانه هایی که به تالاب هورالعظیم می رسد. بعد از بارش باران و وقوع سیل، چندراه آبی دیگر هم باز شده است. راه هایی که به خاطر سیل، راه شان را به سمت هورالعظیم پیدا کرده اند. 📍

ارسال ۱۸ هزار بسته لوازم خانگی به مناطق سیل زده

محمد مخبر، رئیس ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) با اشاره به این که

خدمت رسانی ستاد در هشت استان سیل زده ادامه دارد، گفت: ستاد اجرایی فرمان امام ۱۸ هزار بسته لوازم خانگی برای مردم مناطق سیل زده ارسال می کند که دیروز ۴۰۰ بسته لوازم خانگی به ارزش ۲۰ میلیارد تومان به مناطق سیل زده

گلستان ارسال شد.

وی با اشاره به این که لوازم ضروری مثل پتو، چادر، آب معدنی، غذای سرد و گرم، چکمه و... به مناطق سیل زده ارسال شده، تاکید کرد: ما به مردم قول داده ایم از لحظه حادثه تا انتها در کنارشان باشیم. مخبر درباره تصمیمات مهم ستاد اجرایی

تازه ترین نظرسنجی نشان می دهد مردم در حادثه سیل بیشترین اعتماد

را به نهادهای رسمی، مساجد، حسینیه ها و رسانه ملی داشتند

رأی اعتماد مردم به نهادهای امدادی

منابع کسب خبر مردم ایران درباره سیل اخیر کشور

صد ا و سیمای ملی ۶۲٫۳٪
شبکه های اجتماعی ۲۰٫۹٪
سایت های خبری ۷٫۲٪
شبکه های ماهواره ای ۳٫۸٪
دوستان و آشنایان ۲٫۹٪
سایر منابع ۰٫۸٪

۳۱٫۳٪

از طریق هلال احمر

۸٫۱٪

از طریق کمیته امداد امام خمینی (ع)

۱۴٫۳٪

از طریق مساجد و حسینیه ها

از طریق سایر نهادها

از طریق چهره های شناخته شده

۲ کارشناس، ۲ نگاه

سیل مازندران، گلستان، خراسان شمالی، لرستان، کرمانشاه و خوزستان یک بار دیگر ما را نشانند مقابل چشم منتقدمان تا بدانیم هنوز در مدیریت بحران خوب نیستیم. این را نیز نشان مان داد که اعتماد میان مردم و مسؤولان نیاز به ترمیم اساسی دارد.

اینها جملات غفور شیخی، جامعه شناس است که دیروز وقتی می خواست نتایج نظرسنجی بهاری اسپیا را تحلیل کند، لازم دانست بگوید. اوگفت اگر اعتماد مردم به مسؤولان

بیش از آنی که هست می بود باید عایدی های دو نهاد هلال احمر و کمیته امداد از کمک های مردمی بیش از رقم های فعلی بود، نه این که عده ای ترجیح دهند خودشان وارد کار شوند و کمک ها را هرچند به صورت آشفته و ساماندهی نشده روانه مناطق بحران زده کنند. او که در زلزله کرمانشاه در منطقه حضور داشته و کمک های ارسالی مردم را می دید که چطور بی نظم به مناطق می رسد و نامناسب توزیع می شود این بار خوشحال است که کمک های مردمی با عبرت از تجربه زلزله سال پیش دقیق تر و کم هیجان تر شده است. ولی این جامعه شناس این را هم کافی نمی داند و این جمله را اضافه می کند که ای کاش روزی برسد که کمک های مردمی به جای پخش و پلا شدن به دست ستادهای مدیریت بحران، هلال احمر و کمیته امداد برسد و آنها هم با اعتماد سازی بیشتر به کاهش آلام مردم مصیبت دیدہ مشغول شوند.

اما درمورد این اتفاق خوب که رسانه های رسمی و در صدر آنها رادیو و تلویزیون در روزگار سیطره شبکه های اجتماعی توانسته اند افکارعمومی را جلب کنند علیرضا چابکرو، کارشناس فضای مجازی تحلیل ساده ای دارد و می گوید علتش این است که سیل این بار گستره وسیعی داشت و سرنوشت آن برای خیل عظیمی از مردم مهم بود که به کسب اطلاع از مطمئن ترین رسانه که در سیل اخیر صدا و سیما بود، تغیبشان می کرد.

با این حال او از میزان شایعات و اخبار ضد و نقیضی که این روزها در فضای مجازی منتشر می شود ناخشنود است و باز بودن عرصه برای این شایعات را ناشی از سنتی عمل کردن رسانه های مکتوب و دیداری - شنیداری می داند. چابکرو می گوید اگر رسانه های سنتی، فضایی داشتند که در کنار انتشار اخبار، بلافاصله پس از هر شایعه ای آنها را راستی آزمایی می کردند، رسالتشان درحوزه اطلاع رسانی بحران را بهتر و مؤثرتر انجام می دادند. 📍

فروردین یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان بود و یکباره تا ظهر روز بیستم فروردین رسید به ۷۸ میلیارد تومان و رکورد واریز پول به حساب هلال احمر که متعلق بود به زلزله کرمانشاه را شکست. دیروز این آمار یک بار دیگر و این بار از زبان معاون عملیات امداد و نجات هلال احمر به روز شد که مبتنی بود بر واریز ۱۴۰ میلیارد تومان کمک مردمی به حساب این نهاد. این رکوردشکنی های پی درپی و رفتار متفاوت مردم در سیل اخیر دستمایه ای شده است برای مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران موسوم به اسپیا تا بررسی کند چه تعداد از ایرانی ها به هموطنان سیل زده شان کمک کرده اند، چه کسانی پا پیش نگذاشته اند و سهم افراد مشهورتر در کمک رسانی های مردمی به سیل زنگان چقدر بوده است. در این میان حضور نیروهای مسلح و گروه های جهادی و بسیج نیز که داوطلبانه به کمک نیروهای امدادی و مردم سیل زده این مناطق شتافتند، چشمگیر بود.

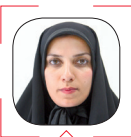
پشتازی هلال احمر

در نظرسنجی مرکز افکارسنجی اسپیا یک نام خیلی پرزنگ است و آن هلال احمر است. نظرسنجی روز دوز این مرکز نشان داده که ۳۱/۳ درصد از کسانی که به سیل زده ها کمک کرده اند هلال احمر را امین دانسته و مبالغ را به حساب آن واریز کرده اند. این می تواند برای هلال احمر یک موفقیت باشد، نهادی که در اوج زلزله کرمانشاه با آن حجم ازخرابی و برانگیخته شدن تالامت عمومی فقط توانسته بود ۶۳ میلیارد تومان از مردم کمک بگیرد ولی حالا حرف از جمع آوری کمک ۱۴۰ میلیارد تومانی می زند. فاصله هلال احمر با بقیه نهادهایی که دست به کار جذب کمک های مردمی هستند نیز زیاد و قابل ملاحظه است به طوری که اسپیا تحلیل می کند ۱۴/۳ درصد از مردمی که به سیل زده ها کمک کرده اند به مساجد و حسینیه ها اعتماد کرده و اقلام امدادی و پول هایشان را به این مراجع سپرده اند و در رتبه بعدی مردم کمیته امداد را امین دانسته و ۸/۱ درصد از کسانی که دستی بر آتش سیل و کمک رسانی داشته اند از طریق کمیته امداد وارد شده اند. البته این بخش ازتحلیل های آماری اسپیا که می گوید ۱۲/۷ درصد از مردم خودشان کمک هایشان را مستقیما به مناطق سیل زده برده اند برای مجموعه سازمان ها و نهادهای امدادی دولتی خوشایند نیست چون این آمار بیشتر ازکمک های جذب شده ازطریق کمیته امداد و سندی است باراین که هنوز عده ای چادری برای مسؤولان مخدوش است، آن هم در حالی که مسجد و حسینیه هنوز پایگاه مردمی شان را حفظ کرده اند.

سبقت واقعیت از مجاز

با این که گوشه های هوشمند این روزها از دست صاحبانش نمی افتد و در خیل موضوعات استند می شود به اطلاعات کیسولی و بعضا غلطی که در شبکه های اجتماعی به خورد مردم داده می شود ولی نظرسنجی مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران نشان می دهد در سیل اخیر کشور نه شبکه های اجتماعی و مجازی و حتی ماهواره بلکه رادیو و تلویزیون مرجع اول کسب خبر بودند. تفاوت ها نیز فاحش است به این قرار که ۶۲/۴ مردم پیگیر اخبار از صدا و سیما بودند، ۲۰/۹ درصدشان به شبکه های اجتماعی مجازی سمری زدند، ۷/۲ پیگیر اخبار از سایت های خبری بودند و ۳/۱ درصد نیز سراغ شبکه های ماهواره ای می رفتند. به این ترتیب سیل اخیر این را نیز به ما نشان داد که اگر درحوزه اطلاع رسانی خوب عمل شود رسانه های ملی و سنتی هنوز قادرند قدرتمند باشند و اگر همه واقعیت منعکس شود و مخاطب تشنه نماند فضای مجازی و ماهواره ها پشت سر می مانند.

📍 بارش با این که رحمت است ولی سیل برآمده از آن که صد البته محصول کم کاری ها ست انگار نمی خواهد دست از سرمان بردارد. حالا سیل رسیده به سیستمان، کرمان، هرمزگان و خراسان ها، حتی چند خانه در کلات نادری را هم برده است زیرآب. این یعنی رشته سیل امسال در کشورمان سری دراز دارد و تبعات سنگینش ممکن است فقط به گلستان و خوزستان و لرستان محدود نشود و این یعنی همچنان چشم امیدها به مردم است تا باهم مهربانانه خرج کنند و قدم بردارند. مردم در سیل اخیر با دل و جان وارد کار شدند، ولی آمار دقیقی وجود ندارد از این که در بحث مالی دقیقا چقدر به مردم سیل زده کمک کرده اند مگر آماری که هرچند روز یک بار هلال احمر آن را به روز می کند. این کمک ها تا دهم

مریم خباز

جامعه

آنها که کمک کردند و نکردند

روزهای ۱۹ و ۲۰ فروردین پرسشگران مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران از تهران به صورت تلفنی با شماره تلفن های ثابت که به صورت تصادفی انتخاب کرده بودند با هموطنانی در شهرها و روستاهای سراسر ایران تماس گرفتند و از آنها پرسیدند که آیا به مردم سیل زده کشور کمک کرده اند یا خیر. ۵۸/۶ درصد از مصاحبه شونده ها به این سوال پاسخ منفی دادند و وضعیت مالی نامساعدشان را علت این خودداری اعلام کردند ولی ۱۷/۴ درصد گفتند که در روزهای آینده کمک خواهند کرد. امیدوارکننده این که ۴۲/۶ درصد از مردم در روزهای گذشته به سیل زده ها کمک کرده اند.

نکته قابل تامل اما این که ۱۸/۹ درصد از مصاحبه شونده ها گفته اند که مطمئن نیستند کمک ها به دست سیل زده ها برسد. این بدبینی درهमे روزهای سخت ایران میان عده ای از مردم وجود داشته که عملکردهای ضعیف در توزیع اقلام امدادی، پست های مجازی پر از گله و شکایت که میان مردم دست به دست می شود و سابقه ذهنی ای که در حافظه تاریخی ملت حک شده آن را همچنان پابرجا نگه می دارد. حرف و حدیث هایی که مردم آن را واقعی می دانند و دولتی ها آن را شایعه ای بیش نمی خوانند نیز مزید بر علت است مثل ماجرای فروش چادرهای امدادی در مسایات های خرید و فروش مجازی درحالی که هنوز عده ای چادری برای اسکان ندارند. موضوعی که مردم در درستی اش می گویند ولی هلال احمر اصرار دارد که غائله شکل گرفته پیرامون چادرها فقط شایعه است.

انزوای هنرمندانه

در زلزله کرمانشاه ورزشکاران، هنرمندان و چهره ها به معنی واقعی کلمه میدان داری می کردند، چه خالصانه و چه مزروانه.

در روزهای اوج زلزله و داغی احساسات و هیجانات، سیل کمک های مردم ایران به حساب های شخصی این چهره ها سراریز شد اما زمان زیادی نبرد تا مشخص شود بیشترین پول ها در بیشتر این حساب ها بلوکه شده است. گفته می شود جمع کمک های مردمی به زلزله زدگان کرمانشاه ۳۰ میلیارد تومان بوده که عده ای برای پس دادن یا خرج کردن این کمک ها مقاومت شدیدی نیز می کرده اند. در سیل اخیر اما ورق این ماجرا برگشت و بازار سلبریتی بازی از رونق افتاد. شاید یک علتش تجربه زلزله کرمانشاه و ظرفیت پایین برخی چهره ها و سلبریتی ها بود و شاید علت دیگرش ورود دستگاه قضا به این موضوع و ممنوع اعلام کردن شماره حساب توسط آدم های مشهور. با این حال نتایج نظرسنجی اسپیا نشان می دهد از بین مردمی که به سیل زده ها کمک کرده اند(۴۲/۶ درصد) فقط ۳/۱ درصد از آنها از کانال ورزشکاران، هنرمندان و استادان دانشگاه وارد شده اند.

این می تواند شکستی برای جامعه چهره ها باشد، کسانی که اگر به همان اندازه که دست گیرنده دارند امین و شفاف بودند، می توانستند برای بحران ها کلید باشند.